

ভাৰত চৰকাৰ
বিধি, ন্যায় আৰু কোম্পানী কাৰ্য্য মন্ত্ৰালয়

বাগিচা শ্ৰম অধিনিয়ম, ১৯৫১

(১৯৫১ চনৰ ৬৯ নং অধিনিয়ম)

[২৫ নবেম্বৰ, ১৯৯২ তাৰিখে যথাবিদ্যমান]

The Plantations Labour Act, 1951

(Act No. 69 of 1951)

[As on the 25th November, 1992]

ভাৰত চৰকাৰৰ হকে, অসম চৰকাৰ (বিধান বিভাগ) ৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু
অসম চৰকাৰী ছপাশালত মুদ্ৰিত, গুৱাহাটী - ২১

পাতনি

২৫ নবেম্বৰ, ১৯৯২ তাৰিখে যথাবিদ্যমান বাগিচা শ্ৰম অধিনিয়ম, ১৯৫১ (১৯৫১ চনৰ ৬৯ নং)ৰ এই সংস্কৰণত এই অধিনিয়মৰ অসমীয়াত প্ৰাধিকৃত পাঠ আছে যি ১৯৪১১৯৯৩ তাৰিখৰ ভাৰতৰ ৰাজপত্ৰ, অসাধাৰণ, ভাগ-৬, অনুভাগ ১, নং ১, খণ্ড ২, পৃষ্ঠা ২৪-৪৮ ত প্ৰকাশিত হৈছিল।

প্ৰাধিকৃত পাঠ (কেন্দ্ৰীয় বিধি) অধিনিয়ম, ১৯৭৩ৰ ধাৰা ২ৰ খণ্ড (ক)ৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতিৰ প্ৰাধিকাৰাধীনে এই প্ৰাধিকৃত পাঠ প্ৰকাশ কৰা হৈছিল আৰু এনেদৰে প্ৰকাশ হোৱাত ই অসমীয়াত এই অধিনিয়মৰ প্ৰাধিকৃত পাঠ ৰূপে গণ্য হ'ব।

PREFACE

This edition of The Plantations Labour Act, 1951 (69 of 1951) as on the 25th November, 1992 contains the authoritative text of that Act in Assamese which was published in the Gazette of India, Extraordinary, part VI, Section 1, No. 1, Vol. 2, dated 19th April, 1993, on page 24 - 48.

This authoritative text was published under the authority of the President under section 2, clause (a) of the Authoritative text (Central Laws) Act, 1973 and on such publication it became the authoritative text of that Act in Assamese.

New Delhi

Date :- 10.5.1993

P. Pramila Reddy,
Additional Legislative Counsel.

বাগিচা শ্রম অধিনিয়ম, ১৯৫১

ধাৰাসমূহৰ বিন্যাস

অধ্যায় - ১

প্ৰাৰম্ভিক

ধাৰাসমূহ :-

- ১। সংক্ষিপ্ত নাম, বিস্তাৰ, প্ৰাৰম্ভ আৰু প্ৰয়োগ।
- ২। পৰিভাষা।
- ৩। দিনৰ সময়ৰ প্ৰতি নিৰ্দেশ।

অধ্যায় - ১ক

বাগিচাসমূহৰ পঞ্জীয়ন

- ৩ক। পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰী সকলৰ নিযুক্তি।
- ৩খ। বাগিচাসমূহৰ পঞ্জীয়ন।
- ৩গ। পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে আপীল।
- ৩ঘ। নিয়মাবলী প্ৰণয়নৰ ক্ষমতা।

অধ্যায় - ২

পৰিদৰ্শক কৰ্মচাৰী বৃন্দ

- ৪। মুখ্য পৰিদৰ্শক আৰু পৰিদৰ্শকসকল।
- ৫। পৰিদৰ্শকসকলৰ ক্ষমতা আৰু কৃত্যসমূহ।
- ৬। পৰিদৰ্শকসকলক দিবলগীয়া সা-সু বিধাবিলাক।
- ৭। প্ৰমাণকৰ্ত্তা শল্য চিকিৎসক।

অধ্যায় - ৩

স্বাস্থ্য সম্বন্ধে উপবন্ধসমূহ

- ৮। খোৰা পানী।
- ৯। পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নতা।
- ১০। চিকিৎসা বিষয়ক সা-সু বিধাসমূহ।

(ii)

অধ্যায় - ৪
কল্যাণ

- ১১। কেণ্টিন ।
- ১২। শিশু কক্ষ ।
- ১৩। বিনোদন সম্বন্ধীয় সা-সু বিধাসমূহ ।
- ১৪। শিক্ষা সম্বন্ধীয় সা-সু বিধাসমূহ ।
- ১৫। আবাস গৃহৰ সুবিধাসমূহ ।
- ১৬। আবাস গৃহ সম্বন্ধে নিয়মাবলী প্রণয়ন কৰিবলৈ ক্ষমতা ।
- ১৬ক। নিয়োজকৰ দ্বাৰা ব্যবহৃত কৰা ঘৰ ভাঙি পৰাৰ পৰিণামত দুৰ্ঘটনা সম্পর্কত নিয়োজকৰ দায়িত্ব ।
- ১৬খ। আয়ুক্ত সকলৰ নিযুক্তি ।
- ১৬গ। ক্ষতিপূৰণৰ বাবে আবেদন পত্ৰ ।
- ১৬ঘ। প্রক্রিয়া আৰু আয়ুক্তৰ ক্ষমতাসমূহ ।
- ১৬ঙ। ক্ষতিপূৰণ ইত্যাদি প্রদান কৰাৰ দায়িত্ব আয়ুক্তই বিনিশ্চয় কৰিব ।
- ১৬চ। কিছুমান নিৰ্দিষ্ট অধিকাৰ সম্বন্ধে ব্যৱস্থা ।
- ১৬ছ। নিয়মাবলী প্রণয়নৰ ক্ষমতা ।
- ১৭। আন সা-সু বিধাসমূহ ।
- ১৮। কল্যাণ পদাধিকাৰীসকল ।

অধ্যায় - ৫

নিয়োজনৰ সময় আৰু তাত নিৰ্বন্ধন

- ১৯। সাপ্তাহিক সময় ।
- ২০। সাপ্তাহিক অবকাশ ।
- ২১। বিপ্ৰামৰ বাবে দৈনিক বিৰতি ।
- ২২। বিস্তৃতি ।
- ২৩। কামৰ কালছোৱাৰ সূচনা ।
- ২৪। [বিলোপিত]
- ২৫। নাৰী আৰু ল'ৰা ছোৱালীৰ বাবে নিশাৰ কাম ।
- ২৬। অপ্রাপ্তবয়স্ক শ্ৰমিক বিলাকে প্রতীক লৈ থাকিব ।
- ২৭। যোগ্যতাৰ প্রমাণ পত্ৰ ।
- ২৮। স্বাস্থ্য পৰীক্ষা অপেক্ষিত কৰাৰ ক্ষমতা ।

অধ্যায় - ৬

মজুৰিসহ ছুটী

- ২৯। এই অধ্যায়ৰ প্ৰয়োগ ।
- ৩০। মজুৰিসহ বাৰ্ষিক ছুটী ।
- ৩১। ছুটীৰ কালছোৱাত মজুৰি ।
- ৩২। কণ্ঠতা আৰু প্রসূতিৰ সুবিধাসমূহ ।

(iii)

অধ্যায় - ৬ক

দুৰ্ঘটনা সমূহ

- ৩২ কা দুৰ্ঘটনাৰ সূচনা ।
৩২ খা দুৰ্ঘটনাসমূহৰ পঞ্জী ।

অধ্যায় - ৭

দণ্ড আৰু প্ৰক্ৰিয়া

- ৩৩। বাধাদান ।
৩৪। যোগ্যতাৰ মিছা প্ৰমাণ পত্ৰৰ ব্যৱহাৰ ।
৩৫। শ্ৰমিকৰ নিয়োজন সম্পৰ্কে উপবন্ধসমূহৰ উলঙঘন ।
৩৬। আন অপৰাধসমূহ ।
৩৭। পূৰ্বে দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ পিচত বৰ্দ্ধিত দণ্ড ।
৩৭কা ন্যায়ালয়ৰ আদেশ দিয়াৰ ক্ষমতা ।
৩৮। কিছুমান ক্ষেত্ৰত দায়িত্বৰ পৰা নিয়োজকৰ অব্যাহতি ।
৩৯। অপৰাধ বিলাকৰ সংজ্ঞান ।
৪০। অভিযোজনৰ পৰিসীমা ।

অধ্যায় - ৮

বিবিধ

- ৪১। নিৰ্দেশ দিয়াৰ ক্ষমতা ।
৪২। বেহাই দিয়াৰ ক্ষমতা ।
৪৩। নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰাৰ সাধাৰণ ক্ষমতা ।

বাগিচা শ্রম অধিনিয়ম, ১৯৫১

(১৯৫১ৰ ৬৯)^১

[২৫ নবেম্বৰ, ১৯৯২ তাৰিখে যথা বিদ্যমান]

[২ নবেম্বৰ, ১৯৫১]

বাগিচা সমূহত শ্রমিকৰ কল্যাণৰ উপবন্ধ কৰিবলৈ আৰু কামৰ চৰ্তাবলী বিনিয়মিত কৰিবৰ বাবে এখন অধিনিয়ম।

সংসদৰ দ্বাৰা তলত দিয়া ধৰণে অধিনিয়মিত হওক :-

অধ্যায় - ১

প্ৰাৰম্ভিক

সংক্ষিপ্ত নাম,
বিস্তাৰ, প্ৰাৰম্ভ
আৰু প্ৰয়োগ।

১। (১) এই অধিনিয়মখন বাগিচা শ্রম অধিনিয়ম, ১৯৫১ বুলি অভিহিত হ'ব।

(২) ইয়াৰ বিস্তাৰ জম্মু আৰু কাশ্মীৰ ৰাজ্যৰ বাহিৰে সমগ্ৰ ভাৰততে হৈছে।

(৩) এইখন কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে নিয়ত কৰা
তেনে তাৰিখৰ ২ পৰা বলবৎ হ'ব।

৩।(৪) এইখন নিম্নোক্ত বাগিচা বিলাকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব, অৰ্থাৎ—

(ক) চাহ, কফি, ৰবৰ, ^৪ [চিনকোনা বা ইলাচী] উৎপাদনৰ বাবে ব্যবহৃত
হোবা বা ব্যবহাৰ কৰিবৰ অভিপ্ৰায়ে ৰখা ^৪ [৫ হেক্টৰ] বা অধিক পৰিমাণৰ
ভূমি আৰু য'ত পূৰ্ববৰ্ত্তী বাৰ মাহৰ কোনো দিনত [পোন্ধৰ] জন বা ততোধিক
ব্যক্তি নিয়োজিত হৈ থাকে বা হৈ আছিল তেনে কোনো ভূমিত ;

(খ) আন কোনো উদ্ভিদ উৎপাদনৰ কাৰণে ব্যবহাৰ হোবা বা ব্যবহাৰৰ
অভিপ্ৰায়ে ৰখা ^৪ [৫ হেক্টৰ] বা অধিক পৰিমাণৰ আৰু য'ত পূৰ্ববৰ্ত্তী বাৰ
মাহৰ কোনো দিনত [পোন্ধৰ] জন বা ততোধিক ব্যক্তি নিয়োজিত হৈ থাকে
বা আছিল, তেনে কোনো ভূমিত যদি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অনুমোদন লোৱাৰ
পিচত ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰ দ্বাৰা তেনে নিৰ্দেশ
দিয়ে।

১। ১৯৬৩ চনৰ বিনিয়ম ৭ৰ দ্বাৰা ৩ আৰু অনুসূচী ১ৰ দ্বাৰা অধিনিয়মখন পৰিচালিত কৰা হৈছে।

২। ১ এপ্ৰিল, ১৯৫৪, ভাৰতৰ ৰাজপত্ৰ, ১৯৫৪, ২য় ভাগ, অনুভাগ ৩ পৃষ্ঠা ৫৩০ত ৬ মাৰ্চ, ১৯৫৪ এছ-আৰ ও ৮৮০ চাৰ্টৰ।

৩। ১৯৬০ চনৰ অধিনিয়ম ৩৪ৰ দ্বাৰা ২ৰ দ্বাৰা পূৰ্বৰ উপধাৰা (৪)ৰ বাবে প্ৰতিষ্ঠাপিত (২১-১১-১৯৬০ৰ পৰা প্ৰভাৱী হোবাকৈ)।

৪। বাগিচা শ্রম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ দ্বাৰা ২ৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত।

২ [স্পষ্টীকৰণ— যি ক্ষেত্ৰত এই উপধাৰাৰ খণ্ড (ক) বা খণ্ড (খ) ত নিৰ্দিষ্ট কোনো উদ্ভিদ উৎপাদনৰ বাবে ব্যবহৃত ৫ হেক্টৰতকৈ কম পৰিমাণৰ ভূমিখণ্ড তেনেদৰে ব্যবহৃত হৈ নথকা কিন্তু তেনেদৰে ব্যবহাৰ কৰিবৰ বাবে উপযুক্ত আন কোনো ভূমি খণ্ডৰ সংলগ্ন হয় আৰু এনে উভয় ভূমিখণ্ড একে নিয়োজকৰ পৰিচালনাধীন, তেনে ক্ষেত্ৰত এই উপধাৰাৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ বাবে প্ৰথমেই উল্লিখিত ভূমি খণ্ড বাগিচা বুলি গণ্য হ'ব, যদি সেই উভয় ভূমি খণ্ডৰ মুঠ ক্ষেত্ৰফল ৫ হেক্টৰ বা ততোধিক হয়।]

(৫) ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে ঘোষণা কৰিব পাৰে যে এই অধিনিয়মৰ সকলোবোৰ বা কোনো উপবন্ধ উপধাৰা (৪)ৰ (ক) বা (খ) খণ্ডত নিৰ্দিষ্ট কোনো উদ্ভিদ উৎপাদন কৰাৰ কাৰণে ব্যবহৃত হোৱা বা ব্যবহাৰৰ অভিপ্ৰায়ে ৰখা কোনো ভূমিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব, যদিও ই -

(ক) ২ [৫ হেক্টৰ] ৰ কম হয়, বা

(খ) তাত নিয়োজিত হোৱা ব্যক্তিসকলৰ সংখ্যা ২ [পোন্ধৰ] জনতকৈ কম হয় :

পৰন্তু যি ভূমিৰ পৰিমাণ [৫ হেক্টৰতকৈ কম হয় বা য'ত এই অধিনিয়মৰ প্ৰাৰম্ভৰ অব্যবহিত পূৰ্বে ২ [পোন্ধৰ] জনতকৈ কম ব্যক্তি নিয়োজিত হৈছিল, তেনে কোনো ভূমিৰ সম্পৰ্কে এনে কোনো ঘোষণা কৰা নহ'ব।]

পৰিভাষা ।

২। প্ৰসঙ্গত অন্যথা আবশ্যক নহলে, এই অধিনিয়মত, -

(ক) 'কিশোৰ' মানে ৩ [চৈধ্য] বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ হোৱা কিন্তু ওঠৰ বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ নোহোৱা এজন ব্যক্তি ;

(খ) 'প্ৰাপ্ত বয়স্ক' মানে ওঠৰ বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ হোৱা এজন ব্যক্তি ;

(গ) 'শিশু' মানে ৩ [চৈধ্য] বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ নোহোৱা এজন ব্যক্তি ;

(ঘ) 'দিন' মানে মাজ নিশাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি চৌবিশ ঘণ্টাৰ কালছোৱা ;

(ঙ) এখন বাগিচা সম্পৰ্কে যেতিয়া ব্যবহৃত হয়, তেতিয়া "নিয়োজক" মানে বাগিচাৰ কাম-কাজৰ ওপৰত চূড়ান্ত নিয়ন্ত্ৰণ থকা ব্যক্তিজনক আৰু যি ক্ষেত্ৰত কোনো বাগিচাৰ কাম-কাজ বিলাক আন কোনো ব্যক্তিলৈ (তেওঁক পৰিচালনা অভিৰ্তা, পৰিচালক, অধীক্ষক বা আন কোনো নামেৰে অভিহিত কৰা হওক) ন্যস্ত কৰা হয় তেনেক্ষেত্ৰত এনে আন ব্যক্তিক সেই বাগিচাখন সম্পৰ্কে নিয়োজক বুলি বিবেচনা কৰা হ'ব।

৪ [(ঙঙ) কোনো কৰ্মী সম্পৰ্কে যেতিয়া ব্যবহৃত হয়, তেতিয়া পৰিয়াল মানে :-

(i) তেওঁৰ বা তাইৰ স্ত্ৰী বা স্বামীক বুজায়, আৰু -

১। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ২ৰ দ্বাৰা অন্তঃস্থাপিত।

২। একে অধিনিয়মৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত।

৩। ১৯৮৬ চনৰ ৬১ নং অধিনিয়মৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত।

৪। ১৯৬০ চনৰ অধিনিয়ম ৩৪ৰ দ্বাৰা অন্তঃস্থাপিত (২১-১১-১৯৬০ৰ পৰা প্ৰভাৱী হোৱাকৈ)।

(ii) ওঠৰ বছৰ বয়স সম্পূৰ্ণ নোহোৱা তেওঁৰ বা তাইৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল, কমীৰ বৈধ আৰু দত্তক সন্তানবিলাক, আৰু কমীজন পুৰুষ হলে তেওঁৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল তেওঁৰ পিতৃ মাতৃক অন্তৰ্ভুক্ত কৰে ;]

১ [(ঙঙঙ) "পৰিদৰ্শক" মানে ধাৰা ৪ৰ উপধাৰা (১) ৰ অধীনত নিযুক্ত বাগিচাসমূহৰ পৰিদৰ্শক আৰু সেই ধাৰাৰ উপধাৰা (১ক) ৰ অধীনত নিযুক্ত বাগিচাসমূহৰ অতিৰিক্ত পৰিদৰ্শকক অন্তৰ্ভুক্ত কৰে ;]

২ [(চ) "বাগিচা" মানে সম্পূৰ্ণৰূপে বা আংশিক ভাবে এই অধিনিয়ম প্ৰযোজ্য হোৱা কোনো বাগিচা আৰু এনে বাগিচাৰ সৈতে সম্বন্ধ থকা ১৯৪৮ ৰ কোনো উদ্দেশ্যে ব্যবহৃত হোৱা কাৰ্যালয়, হাস্পাতাল, ৩৩ ঔষধালয়, বিদ্যালয় আৰু আন কোনো প্ৰাঙ্গণ অন্তৰ্ভুক্ত কৰে, কিন্তু প্ৰাঙ্গণত থকা কোনো ফেক্টৰীলৈ য'ত ফেক্টৰী অধিনিয়ম, ১৯৪৮ৰ উপবন্ধবোৰ প্ৰযোজ্য হয় তেনে কোনো ফেক্টৰী অন্তৰ্ভুক্ত নকৰে ;]

(ছ) "বিহিত" মানে এই অধিনিয়মৰ অধীনত প্ৰণীত নিয়মাবলীৰ দ্বাৰা বিহিত বুজায় ;

৩ [(জ) "অহঁতা সম্পন্ন চিকিৎসা ব্যবসায়ী" মানে ভাৰতীয় চিকিৎসা ডিগ্ৰী অধিনিয়ম, ১৯১৬ৰ ৩ ধাৰাত বিনিৰ্দিষ্ট বা অধিসূচিত বা ভাৰতীয় ১৯১৬ ৰ চিকিৎসা পৰিষদ অধিনিয়ম, ১৯৫৬ৰ অনুসূচী বিলাকত বিনিৰ্দিষ্ট ৭ এটা প্ৰাধিকাৰীৰ দ্বাৰা মঞ্জুৰ কৰা অহঁতা সম্পন্ন এজন ব্যক্তি আৰু কোনো প্ৰাদেশিক বা ৰাজ্যিক চিকিৎসা পৰিষদ অধিনিয়মৰ অধীনত ১৯৫৬ ৰ মঞ্জুৰ কৰা প্ৰমাণ পত্ৰ থকা কোনো ব্যক্তিক অন্তৰ্ভুক্ত কৰে ;] ১০২

(ঝ) "মজুৰি" নিম্নতম মজুৰি অধিনিয়ম, ১৯৪৮ৰ ২ ধাৰাৰ (জ) ১৯৪৮ ৰ খণ্ডত ইয়াৰ ওপৰত আৰোপ কৰা অৰ্থ হয় ; ১১

(ঞ) "সপ্তাহ" মানে শনিবাৰৰ মাজ নিশাৰ পৰা বা সেই অঞ্চলৰ বাগিচা সম্পৰ্কে বিহিত কৰা এনে পৰামৰ্শৰ পিচত কোনো অঞ্চলৰ বাগিচাৰ প্ৰতি নিৰ্দেশেৰে ৰাজ্য চৰকাৰে ধাৰ্য্য কৰা এনে আন নিশাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি সাত দিনৰ কালছোৱা ;

৪ [(ট) "কমী" মানে ভাৰত বা পাৰিতোষিকৰ বাবে প্ৰত্যক্ষ ভাবে বা আন কোনো অভিকৰ্তৃত্বতাৰ জৰিয়তে হওক, নিপুণ, অনিপুণ, শাৰীৰিক বা কোনো কেৰাণীৰ কাম কৰিবলৈ এখন বাগিচাত নিয়োজিত হোৱা কোনো ব্যক্তি ; কিন্তু -

(i) বাগিচাত নিয়োজিত হোৱা চিকিৎসা পদাধিকাৰী ;

১। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৩ৰ দ্বাৰা অন্তঃস্থাপিত ।

২। ১৯৬০ চনৰ ৩৪নং অধিনিয়মৰ ধাৰা ৩ৰ দ্বাৰা খণ্ড (চ)ৰ বাবে প্ৰতিষ্ঠাপিত (২১-১১-১৯৬০ৰ পৰা প্ৰভাৱী হোৱাকৈ) ।

৩। উপৰোক্ত অধিনিয়মৰ ধাৰা ৩ৰ দ্বাৰা খণ্ড (জ)ৰ বাবে প্ৰতিষ্ঠাপিত (২১-১১-১৯৬০ৰ পৰা প্ৰভাৱী হোৱাকৈ) ।

৪। ১৯৬০ চনৰ ৩৪ নং অধিনিয়মৰ দ্বাৰা খণ্ড (ট)ৰ বাবে প্ৰতিষ্ঠাপিত (২১-১১-১৯৬০ৰ পৰা প্ৰভাৱী হোৱাকৈ) ।

(ii) বাগিচাত নিয়োজিত হোবা কোনো ব্যক্তি, (চিকিৎসা বিষয়ক কৰ্মচাৰীবৃন্দৰ কোনো সদস্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) যাৰ মাহেকীয়া মজুৰি [সাতশ পঞ্চাশ টকা]ৰ উৰ্দ্ধত ;

(iii) প্ৰাথমিক ভাবে পৰিচালকৰ সামৰ্থ্যত নিয়োজিত হোবা কোনো ব্যক্তি, যদিওবা তেওঁৰ মাহেকীয়া মজুৰি ^১ (সাতশ পঞ্চাশ) টকাৰ উৰ্দ্ধত নহয় ; বা

(iv) বাগিচাত ভৱন, পথ, দলং, নলা বা খালৰ নিৰ্মাণ, উন্নয়ন বা বক্ষণাবেক্ষণৰ সম্পৰ্কে কামত অস্থায়ী ভাবে নিয়োজিত হোবা কোনো ব্যক্তিক অন্তৰ্ভুক্ত নকৰে ;]

(ঠ) "যুবক" মানে এজন ব্যক্তি যি শিশু বা কিশোৰ ।

দিনৰ সময়ৰ
প্ৰতি নিৰ্দেশ ।

৩। এই অধিনিয়মত দিনৰ সময়ৰ প্ৰতি নিৰ্দেশ থাকিলে ভাৰতীয় মান সময় বুজাব যিটো গ্ৰীন উইচৰ মধ্যাহ্ন সময়তকৈ চাৰে পাঁচ ফটা আগবঢ়া :

পৰন্ত কোনো অঞ্চলৰ কাৰণে য'ত ভাৰতীয় মান সময় সাধাৰণতে পালন কৰা নহয়, তেনে ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰে —

(ক) অঞ্চলটো বিনিৰ্দিষ্ট কৰি ;

(খ) তাত সাধাৰণতে পালন কৰা স্থানীয় মধ্যাহ্ন সময় নিৰ্দিষ্ট কৰি ; আৰু

(গ) সেই অঞ্চলত অৱস্থিত সকলো বা কোনো বাগিচাত এনে সময় পালন কৰাটোৰ অনুমতি দি নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে ।

১। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৩ৰ ধাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত ।

১ [অধ্যায় - ১ক

বাগিচা সমূহৰ পঞ্জীয়ন

পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰী
সকলৰ নিযুক্তি।

৩ক। ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে -
(ক) উপযুক্ত বিবেচনা কৰা মতে চৰকাৰৰ ৰাজপত্ৰিত পদাধিকাৰী হোৱা এনে ব্যক্তিসকলক এই অধ্যায়ৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ বাবে পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰী হিচাপে নিযুক্তি দিব পাৰে, আৰু

(খ) যি সীমাৰ ভিতৰত কোনো পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীয়ে এই অধ্যায়ৰ দ্বাৰা বা অধীনত তেওঁৰ ওপৰত অৰ্পিত বা আৰোপিত ক্ষমতা সমূহৰ প্ৰয়োগ আৰু কৃত্যসমূহ নিৰ্বাহ কৰিব তাক নিৰূপণ কৰিব পাৰে।

বাগিচা সমূহৰ
পঞ্জীয়ন।

৩খ। (১) বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ প্ৰাৰম্ভত বিদ্যমান কোনো বাগিচাৰ নিয়োজকে এনে প্ৰাৰম্ভৰ ষাঠি দিন কালৰ ভিতৰত আৰু এনে প্ৰাৰম্ভৰ পিচত হোৱা আন কোনো বাগিচাৰ নিয়োজকে এনে বাগিচা হোৱাৰ ষাঠি দিন কালৰ ভিতৰত পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীৰ ওচৰত এনে বাগিচাৰ পঞ্জীয়নৰ বাবে আবেদন পত্ৰ দিব পাৰে :

পৰন্ত পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীয়ে উপৰোক্ত কালছোৱাৰ অবসানৰ পিচত এনে আবেদন পত্ৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে যদিহে তেওঁ, এনে কালৰ ভিতৰত আবেদন পত্ৰ দিয়াত পৰ্যাপ্ত কাৰণৰ দ্বাৰা আবেদক বাধাপ্ৰাপ্ত হোৱা বুলি সন্তুষ্ট হয়।

(২) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত দিয়া প্ৰত্যেক আবেদন পত্ৰ বিহিত কৰা মতে প্ৰপত্ৰত হব লাগিব আৰু তাত এনে সবিশেষ বৃত্তান্ত থাকিব লাগিব আৰু তাৰ সৈতে এনে মাচুল দিব লাগিব।

(৩) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত এখন আবেদন পত্ৰ প্ৰাপ্তিৰ পিচত, পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীয়ে বাগিচাখন পঞ্জীভুক্ত কৰিব।

(৪) যি ক্ষেত্ৰত এই ধাৰাৰ অধীনত কোনো বাগিচা পঞ্জীভুক্ত কৰা হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীয়ে বিহিত কৰা এনে প্ৰপত্ৰত বাগিচাখনৰ নিয়োজকক পঞ্জীয়নৰ প্ৰমাণ পত্ৰ দিব।

(৫) যি ক্ষেত্ৰত এই ধাৰাৰ অধীনত কোনো পঞ্জীয়নৰ পিচত এনে বাগিচাৰ সম্পৰ্কত মালিকনা, বা পৰিচালনা বা ক্ষেত্ৰফলৰ বিস্তাৰ বা আন বিহিত সবিশেষৰ ক্ষেত্ৰত কোনো পৰিবৰ্ত্তন ঘটে, তেনেক্ষেত্ৰত এনে পৰিবৰ্ত্তন সম্বন্ধে সবিশেষবোৰ নিয়োজকে এনে পৰিবৰ্ত্তনৰ ত্ৰিশ দিনৰ ভিতৰত বিহিত কৰা এনে প্ৰপত্ৰত পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীক জনাব।

(৬) যি ক্ষেত্ৰত উপধাৰা (৫)ৰ অধীনত প্ৰাপ্ত কোনো সংবাদৰ ফলস্বৰূপে পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰী বাগিচাখন এই ধাৰাৰ অধীনত পুনৰায় পঞ্জীভুক্ত কৰিব নালাগে বুলি সন্তুষ্ট হয়, তেনেক্ষেত্ৰত, তেওঁ লিখিত আদেশেৰে তাৰ পঞ্জীয়ন নাকচ কৰিব আৰু যিমান সোনকালে সম্ভৱ হয়, বাগিচাখন অবস্থিত হোৱা অঞ্চলৰ ভাষাত আৰু তাত প্ৰচাৰ থকা কোনো এখন বাতৰি কাকতত এনে আদেশ প্ৰকাশ কৰাব।

পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীৰ
আদেশৰ বিৰুদ্ধে
আপীল।

৩গা (১) ধাৰা ৩খৰ উপধাৰা (৬)ৰ অধীনত পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীৰ আদেশৰ দ্বাৰা ব্যথিত কোনো ব্যক্তিয়ে, সেই উপধাৰাৰ অধীনত বাতৰি কাকতত এনে আদেশ প্ৰকাশনৰ ত্ৰিশ দিনৰ ভিতৰত বিহিত কৰা প্ৰাধিকাৰীৰ ওচৰত আপীল কৰিব পাৰিব :

পৰন্ত আপীল প্ৰাধিকাৰীয়ে সেই উপধাৰাৰ অধীনত উক্ত কালৰ অবসানৰ পিচত কোনো আপীল গ্ৰহণ কৰিব পাৰে, যদি এনে কালৰ ভিতৰত আপীলকৰণত পৰ্যাপ্ত কাৰণৰ দ্বাৰা আপীলকাৰী বাধাপ্ৰাপ্ত হৈছিল বুলি ই সন্তুষ্ট হয়।

(২) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত কোনো আপীল প্ৰাপ্তিৰ পিচত, আপীল প্ৰাধিকাৰীয়ে, আপীলকাৰীক, ধাৰা ৩খৰ উপধাৰা (৫)ত নিৰ্দিষ্ট নিয়োজকক আৰু পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীক বিষয়টোত শুনানিৰ এটা সুযোগ দিয়াৰ পিচত যিমান শীঘ্ৰে সম্ভৱ হয় আপীলটো নিষ্পত্তি কৰিব।

নিয়মাবলী প্ৰণয়নৰ
ক্ষমতা।

৩ঘা (১) ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে এই অধ্যায়ৰ উদ্দেশ্যসমূহ কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে।

(২) পূৰ্ববৰ্ত্তী ক্ষমতাসমূহৰ ব্যাপকতাৰ ওপৰত প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ নেপেলোবাকৈ আৰু বিশেষকৈ এনে নিয়মাবলীয়ে নিম্নলিখিত বিষয়সমূহৰ সকলো বা কোনোটোৰ বিষয়ে উপবন্ধ কৰিব পাৰে ; অৰ্থাৎ —

(ক) কোনো বাগিচা পঞ্জীয়নৰ বাবে আবেদনৰ প্ৰপত্ৰ, এনে আবেদন পত্ৰত অৰ্ন্তবিষ্ট কৰিবলগীয়া সবিশেষবোৰ আৰু এনে আবেদন পত্ৰৰ সৈতে দিবলগীয়া মাচুলবোৰ ;

(খ) পঞ্জীয়নৰ প্ৰমাণপত্ৰৰ প্ৰপত্ৰ ;

(গ) ধাৰা ৩খৰ উপধাৰা (৫)ৰ অধীনত নিয়োজকে পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীক দিবলগা সংবাদৰ সম্পৰ্কত কোনো পৰিবৰ্ত্তন সম্বন্ধে সবিশেষবোৰ আৰু কোনো প্ৰপত্ৰত এনে পৰিবৰ্ত্তনবোৰ জনাব ;

(ঘ) ধাৰা ৩গৰ অধীনত কোন প্ৰাধিকাৰীৰ ওচৰত আপীল কৰিব পাৰিব আৰু এনে আপীলৰ সম্পৰ্কত প্ৰদেয় মাচুল ;

(ঙ) পঞ্জীয়ন পদাধিকাৰীয়ে ৰাখিব আৰু চলাই ৰাখিবলগীয়া পঞ্জীসমূহ ।]

পৰিদৰ্শক কৰ্মচাৰীবন্দ

মুখ্য পৰিদৰ্শক আৰু পৰিদৰ্শক সকল। ৪। (১) ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে এজন যথা অৰ্হতা সম্পন্ন ব্যক্তিক ৰাজ্যখনৰ বাবে বাগিচাৰ মুখ্য পৰিদৰ্শক হিচাপে আৰু মুখ্য পৰিদৰ্শকৰ অধীনত উপযুক্ত বিবেচনা কৰা এনে সংখ্যক যথা অৰ্হতা সম্পন্ন ব্যক্তিক বাগিচাৰ পৰিদৰ্শক হিচাপে নিয়োগ কৰিব পাৰে।

১ [(১ক) ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে উপযুক্ত বিবেচনা কৰা মতে ৰাজ্য চৰকাৰৰ বা ইয়াৰ নিয়ন্ত্ৰণাধীন কোনো স্থানীয় প্ৰাধিকৰণৰ এনে পদাধিকাৰী সকলক এই অধিনিয়মৰ সকলোবোৰ বা যিকোনো উদ্দেশ্যৰ বাবে বাগিচাৰ অতিৰিক্ত পৰিদৰ্শক নিযুক্ত কৰিব পাৰে।]

(২) ৰাজ্য চৰকাৰে এই মৰ্মে প্ৰণয়ন কৰা এনে নিয়মাবলী সাপেক্ষে, যি স্থানীয় অঞ্চল বা অঞ্চলসমূহত বা যি বাগিচাৰ সম্পৰ্কত পৰিদৰ্শক সকলে এই অধিনিয়মৰ অধীনত তেওঁলোকৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব, সেই স্থানীয় অঞ্চল বা অঞ্চলসমূহ বা বাগিচাসমূহ মুখ্য পৰিদৰ্শকে ঘোষণা কৰিব পাৰে, আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে তেওঁৰ ওপৰত আৰোপ কৰা এনে সীমাৰ ভিতৰত তেওঁ নিজেও এজন পৰিদৰ্শকৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে।

(৩) মুখ্য পৰিদৰ্শক আৰু সকলো পৰিদৰ্শক ভাৰতীয় দণ্ড সংহিতাৰ অৰ্থৰ ভিতৰত লোকসেৱক বুলি গণ্য হব।

১৮৬০ৰ

৪৫

পৰিদৰ্শক সকলৰ
ক্ষমতা আৰু
কৃত্যসমূহ।

৫। ৰাজ্য চৰকাৰে এই মৰ্মে প্ৰণয়ন কৰা নিয়মাবলী সাপেক্ষে পৰিদৰ্শকে তেওঁ নিয়োজিত হোৱা স্থানীয় অঞ্চলৰ ভিতৰত —

(ক) কোনো বাগিচাৰ ক্ষেত্ৰত এই অধিনিয়মৰ উপবন্ধসমূহ আৰু তাৰ অধীনত প্ৰণীত নিয়মাবলী পালন কৰা হৈছে নে নাই সেইটো নিশ্চিত কৰিবলৈ এনে পৰীক্ষা আৰু তদন্ত কৰিব পাৰে ;

(খ) এই অধিনিয়মৰ উদ্দেশ্যসমূহ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ কাৰণে কোনো যুক্তিযুক্ত সময়ত তেওঁ উচিত বিবেচনা কৰা মতে, এনে কোনো সহকাৰী সহ, যদি থাকে, কোনো বাগিচা বা তাৰ অংশত প্ৰবেশ, পৰিদৰ্শন আৰু পৰীক্ষা কৰিব পাৰে ;

(গ) কোনো বাগিচাত উৎপাদন কৰা শস্য বা তাত নিয়োজিত হোৱা কোনো কৰ্মীক পৰীক্ষা কৰিব পাৰে বা এই অধিনিয়মৰ অধীনত ৰখা কোনো পঞ্জী বা আন দস্তাবেজ দাখিল কৰিবলৈ অপেক্ষা কৰিব পাৰে আৰু এই অধিনিয়মৰ উদ্দেশ্যসমূহ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ বাবে তেওঁ আবশ্যিক বিবেচনা কৰা মতে সেই ঠাইতে বা অন্যথা কোনো ব্যক্তিৰ বিবৃতি লব পাৰে ;

(ঘ) বিহিত কৰা এনে ক্ষমতাবিলাক প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে :

পৰন্ত কোনো ব্যক্তিকে এই ধাৰাৰ অধীনত তেওঁৰ নিজকে জগৰীয়া কৰাৰ প্ৰবণতা থকা কোনো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবলৈ বা কোনো বিবৃতি দিবলৈ বাধ্য কৰাব নোবাৰিব।

পৰিদৰ্শক সকলক
সিবলগীয়া সা-
সুবিধাবিলাক।
প্ৰমাণ কৰ্তা
শল্য চিকিৎসক।

৬। প্ৰত্যেক নিয়োজকে পৰিদৰ্শকক এই অধিনিয়মৰ অধীনত কোনো প্ৰবেশ, পৰিদৰ্শন, পৰীক্ষা বা তদন্ত কৰাৰ বাবে সকলো যুক্তিযুক্ত সা-সুবিধা দিব।

৭। (১) ৰাজ্য চৰকাৰে এই অধিনিয়মৰ উদ্দেশ্যে তেওঁলোকলৈ যথাক্ৰমে আৰোপ কৰা এনে স্থানীয় সীমাৰ ভিতৰত বা এনে বাগিচা বা বাগিচা সমূহৰ শ্ৰেণীৰ কাৰণে অহঁতাসম্পন্ন চিকিৎসা ব্যৱসায়ী সকলক প্ৰমাণ কৰ্তা শল্য-চিকিৎসক হিচাপে নিযুক্ত কৰিব পাৰে।

(২) প্ৰমাণ কৰ্তা শল্য চিকিৎসকে -

(ক) কৰ্মীবিলাকৰ পৰীক্ষা আৰু প্ৰমাণন সম্বন্ধে;

(খ) যেতিয়া কিশোৰ আৰু শিশুসকলক তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্যৰ প্ৰতি ক্ষতি কৰাৰ সম্ভাৱনা থকা কোনো বাগিচাৰ কোনো কামত নিয়োগ কৰা হয় বা নিয়োগ কৰিবলগীয়া হয়, তেতিয়া বিহিত কৰা এনে চিকিৎসা বিষয়ক তদাৰক প্ৰয়োগ কৰাৰ সম্বন্ধে বিহিত কৰা এনে কৰ্তব্যসমূহ সম্পাদন কৰিব।

অধ্যায় - ৩

স্বাস্থ্য সম্বন্ধে উপবন্ধসমূহ

খোৱা পানী।

৮। প্ৰত্যেক বাগিচাৰ সুবিধাজনক স্থানত সকলো কৰ্মীৰ বাবে যথেষ্ট পৰিমাণে বিশুদ্ধ খোৱা-পানী যোগানৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ আৰু ৰাখিবলৈ নিয়োজকে কাৰ্য্যকৰী ব্যৱস্থা লব লাগিব।

পৰিষ্কাৰ
পৰিচ্ছন্নতা।

৯। (১) প্ৰত্যেক বাগিচাত পুৰুষ আৰু মহিলাৰ কাৰণে পৃথক ভাবে বিহিত কৰা প্ৰকাৰৰ যথেষ্ট সংখ্যক পায়খানা আৰু পেচাবখানা তাত যাতে নিয়োজিত কৰ্মী বিলাকৰ বাবে সুবিধাজনক আৰু সুগম্য হয় এনে ঠাইত ব্যৱস্থা ৰাখিব লাগিব।

(২) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত ব্যৱস্থিত সকলো পায়খানা আৰু পেচাবখানা পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নকৈ আৰু স্বাস্থ্যকৰ ভাবে ৰাখিব লাগিব।

চিকিৎসা বিষয়ক
সা-সুবিধাসমূহ।

১০। (১) প্ৰত্যেক বাগিচাত ৰাজ্য চৰকাৰে বিহিত কৰা মতে কৰ্মীসকল [আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়াল সমূহ]ৰ বাবে সহজ প্ৰাপ্য কৰি এনে চিকিৎসাৰ সা-সুবিধাসমূহৰ ব্যৱস্থা কৰিব আৰু চলাই ৰাখিব লাগিব।

(২) যদি কোনো বাগিচাত উপধাৰা (১) অনুসৰি প্ৰয়োজন হোৱা মতে চিকিৎসাৰ সা-সুবিধাসমূহৰ ব্যৱস্থা কৰা আৰু চলাই ৰখা নহয় তেন্তে মুখ্য পৰিদৰ্শকে তাত এনে চিকিৎসাৰ সা-সুবিধাসমূহৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ আৰু চলাই ৰখাৰ পাৰিব আৰু তাৰ খৰচখিনি ট্ৰটিকাৰী নিয়োজক জনৰ পৰা আদায় কৰিব পাৰিব।

(৩) এনে ধৰণে আদায়কৰণৰ উদ্দেশ্যে মুখ্য পৰিদৰ্শকে আদায় কৰিবলগীয়া খৰচখিনি সমাহৰ্ত্তালৈ প্ৰমাণিত কৰি দিব পাৰিব যি টকা খিনি ভূমি ৰাজহৰ বাকী হিচাপে আদায় কৰিব পাৰিব।

কেন্‌টিন ।

১১। (১) সাধাৰণতে এশ পঞ্চাশজন কৰ্মী নিয়োজিত হোৱা প্ৰত্যেক বাগিচাত কৰ্মীসকলৰ ব্যবহাৰৰ কাৰণে নিয়োজকে এখন বা ততোধিক কেন্‌টিনৰ ব্যবস্থা কৰিবলৈ আৰু চলাই ৰাখিবলৈ অপেক্ষা কৰি ৰাজ্য চৰকাৰে নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰিব ।

(২) উপৰোক্ত ক্ষমতাৰ ব্যাপকতাৰ ওপৰত প্ৰতিকূল প্ৰভাৱ নেপেলোৱাকৈ এনে নিয়মাবলীয়ে --

(ক) যি তাৰিখৰ ভিতৰত কেন্‌টিনৰ ব্যবস্থা কৰা হ'ব ;

(খ) ব্যবস্থা কৰিবলগীয়া কেন্‌টিন বিলাকৰ সংখ্যা আৰু কেন্‌টিন বিলাকৰ নিৰ্মাণ, ব্যবস্থাপন, আচৰাব আৰু আন সা-সজুলি সম্পৰ্কে মান ;

(গ) তাত যোগান ধৰিবলগীয়া খাদ্য সামগ্ৰীবিলাক আৰু তাৰ বাবে লবলগীয়া মূল্য ;

(ঘ) কেন্‌টিনৰ কাৰণে এখন পৰিচালনা সমিতি গঠন আৰু কেন্‌টিনৰ পৰিচালনাত কৰ্মীসকলৰ প্ৰতিনিধিত্ব ;

(ঙ) বিহিত কৰা এনে চৰ্তাৱলী সাপেক্ষে (গ) খণ্ডৰ অধীনত নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিবৰ কাৰণে মুখ্য পৰিদৰ্শকলৈ ক্ষমতা আৰোপকৰণৰ বিষয়ে, উপবন্ধ কৰিব পাৰিব ।

শিশু কৰ্ম ।

১২। ^১ [(১) প্ৰত্যেক বাগিচাত য'ত পঞ্চাশজনী বা ততোধিক নাৰী কৰ্মী (কোনো ঠিকাদাৰৰ দ্বাৰা নিয়োজিত নাৰী কৰ্মীক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) নিয়োজিত কৰা হয় বা পূৰ্ববৰ্ত্তী বাৰ মাহৰ ভিতৰত কোনো দিনত নিয়োজিত কৰা হৈছিল বা য'ত নাৰী কৰ্মীসকলৰ ল'ৰা ছোৱালীৰ সংখ্যা (কোনো ঠিকাদাৰৰ দ্বাৰা নিয়োজিত নাৰী কৰ্মীক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) বিশ বা তাৰ অধিক হয় তেনেক্ষেত্ৰত এনে নাৰী কৰ্মীসকলৰ ল'ৰা ছোৱালীবিলাকৰ ব্যবহাৰৰ বাবে নিয়োজকে উপযুক্ত কোঠাৰ ব্যবস্থা কৰিব আৰু ৰাখিব লাগিব ।

স্পষ্টীকৰণ : এই উপধাৰা আৰু উপধাৰা (১ক)ৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ বাবে 'ল'ৰা-ছোৱালী', মানে ছয় বছৰ বয়সৰ তলৰ ব্যক্তি সকল ।]

^২ [(১ক) উপধাৰা (১)ত কোনো কথা অন্তৰ্ভুক্ত সত্ত্বেও, যদিহে, কোনো বাগিচাৰ সম্পৰ্কত য'ত পঞ্চাশজনীতকৈ কম নাৰী কৰ্মী (কোনো ঠিকাদাৰৰ দ্বাৰা নিয়োজিত নাৰী কৰ্মীক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) নিয়োজিত হয় বা পূৰ্ববৰ্ত্তী বাৰ মাহৰ কোনো এটা দিনত নিয়োজিত হৈছিল বা য'ত এনে নাৰী কৰ্মীসকলৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ সংখ্যা বিশজনতকৈ কম হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰে, এনে নাৰী কৰ্মী সকলৰ ল'ৰা ছোৱালীৰ সংখ্যালৈ লক্ষ্য ৰাখি এনে ল'ৰা-ছোৱালীৰ ব্যবহাৰৰ বাবে নিয়োজকে উপযুক্ত কোঠাবোৰৰ ব্যবস্থা কৰিব আৰু ৰাখিব লাগে বুলি ই প্ৰয়োজনীয় বিবেচনা কৰিলে, ৰাজ্য চৰকাৰে আদেশৰ দ্বাৰা নিয়োজকক এনে কোঠাবোৰৰ ব্যবস্থা কৰিব আৰু চলাই ৰাখিবলৈ নিৰ্দেশ দিব পাৰে আৰু তেতিয়া নিয়োজকে এনে নিৰ্দেশ পালন কৰিবলৈ বাধ্য হ'ব ।]

১। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৬(ii)ৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত ।

২। একে অধিনিয়মৰ ধাৰা ৬ ((ii)ৰ দ্বাৰা অন্তঃস্থাপিত ।

- (২) ^১ [উপধাৰা (১) বা উপধাৰা (১ ক)ত নিৰ্দিষ্ট কোঠাবোৰ] ;
 (ক) যথেষ্ট থকা ঠাইৰ ব্যবস্থা থাকিব ;
 (খ) যথেষ্ট ভাবে আলোকিত হব আৰু বতাহ চলাচলৰ ব্যবস্থা থকা হব ;
 (গ) পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্ন আৰু স্বাস্থ্যকৰ অবস্থাত ৰখা হব; আৰু
 (ঘ) লৰা-ছোৱালী আৰু শিশুবিলাকৰ তত্বাবধান বিষয়ত প্ৰশিক্ষণ প্ৰাপ্ত এগৰাকী মহিলাৰ কাৰ্য্য-ভাৰাধীনত থাকিব ।

(৩) ^২ [উপধাৰা (১) আৰু উপধাৰা (১ক)ত নিৰ্দিষ্ট কোঠাবোৰ] ৰ নিৰ্মাণ আৰু সংস্থাপন আৰু তাত ব্যবস্থা কৰিবলগীয়া সা-সজুলি আৰু সা-সুবিধাৰ সম্পৰ্কে মান আৰু অবস্থান বিহিত কৰি দি ৰাজ্য চৰকাৰে নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে ।

বিনোদন সম্বন্ধীয়
সা-সুবিধাসমূহ ।

১৩। প্ৰত্যেক নিয়োজকে তেওঁৰ বাগিচাত নিয়োজিত কৰ্মী আৰু লৰা-ছোৱালীবিলাকৰ কাৰণে বিহিত কৰা মতে এনে বিনোদন সম্বন্ধীয় সুবিধাবিলাকৰ ব্যবস্থা কৰিবলৈ অপেক্ষা কৰি ৰাজ্য চৰকাৰে নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে ।

শিক্ষা সম্বন্ধীয়
সা-সুবিধা সমূহ ।

১৪। যি ক্ষেত্ৰত কোনো বাগিচাত ছয় বছৰৰ পৰা বাৰ বছৰৰ ভিতৰত কৰ্মীৰ লৰা-ছোৱালী বিলাকৰ সংখ্যা পচিশজনতকৈ অধিক হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰত্যেক নিয়োজকক লৰা-ছোৱালী বিলাকৰ কাৰণে বিহিত কৰা এনে ৰীতিৰে আৰু এনে মানৰ শিক্ষা সম্বন্ধীয় সা-সুবিধাসমূহৰ ব্যবস্থা কৰিবলৈ অপেক্ষা কৰি নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে ।

আবাস গৃহৰ
সুবিধাসমূহ ।

^২ [১৫। প্ৰত্যেক নিয়োজকৰ --

(ক) বাগিচাত বাস কৰা, প্ৰত্যেক কৰ্মীৰ (তেওঁৰ পৰিয়াল অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) বাবে ;

(খ) বাগিচাৰ বাহিৰত বাস কৰা প্ৰত্যেক কৰ্মীৰ (তেওঁৰ পৰিয়াল অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) বাবে যি এনে বাগিচাত ছমাহৰ নিৰন্তৰ সেৱা কৰিছে আৰু যি বাগিচাত বাস কৰিবলৈ লিখিত ভাবে ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে--

আবশ্যকীয় আবাস গৃহৰ সুবিধা দিয়া আৰু মেৰামতি আদি কৰাটো কৰ্তব্য হব :

পৰন্তু এই খণ্ডৰ অধীনত ছমাহৰ নিৰন্তৰ সেৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা কোনো কৰ্মীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োগ নহব যি এনে কোনো মৃত কৰ্মীৰ যি মৃত্যুৰ অব্যবহিত পূৰ্বে বাগিচাত বাস কৰি আছিল তেওঁৰ পৰিয়ালৰ সদস্য ।]

আবাস গৃহ সম্বন্ধে
নিয়মাবলী প্ৰণয়ন
কৰিবলৈ ক্ষমতা ।

১৬। ধাৰা ১৫ৰ উপবন্ধসমূহ কাৰ্য্যকৰী কৰিবৰ উদ্দেশ্যে আৰু বিশেষকৈ—

(ক) ব্যবস্থা কৰিবলগীয়া থকা ঠাইৰ মান আৰু বিস্তৃত বিৱৰণ ;

(খ) গৃহবিলাক নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে স্থান বাছনি কৰা আৰু প্ৰস্তুত কৰা আৰু এনে ভূমি খণ্ডৰ আকাৰ ;

১। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৬(iii) ৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত ।

২। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৭ ৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত ।

(গ) গৃহ সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক আলোচনাৰ বাবে ৰাজ্য চৰকাৰ, নিয়োজক আৰু কৰ্মীসকলৰ প্ৰতিনিধিসকলৰে গঠিত উপদেষ্টা বোৰ্ডসমূহৰ গঠন আৰু সেই সম্পৰ্কে বিনিৰ্দিষ্ট কৰা ধৰণে এনে ক্ষমতাবোৰ, কৃত্যসমূহ আৰু কৰ্তব্যাবলীৰ প্ৰয়োগ ;

(ঘ) কৰ্মীসকলৰ কাৰণে ব্যবস্থা কৰা আবাস গৃহৰ বাবে, যদি থাকে, ভাৰা ধাৰ্যা কৰা ;

(ঙ) কৰ্মী আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ কাৰণে আবাস গৃহৰ সুবিধা আৰু শাক-পাচলিৰ বাগান কৰাৰ উদ্দেশ্যে $2 \times \times \times$ এনে আবাস গৃহৰ সৈতে সংলগ্ন উপযুক্ত খালি ঠাইৰ টুকুৰা কটন আৰু এনে আবাসৰ পৰা কৰ্মী আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়াল বৰ্গক উচ্ছেদ ;

(চ) বাগিচাত কৰ্মীসকলক সংস্থাপিত কৰা অংশবিলাক জনসাধাৰণৰ কাৰণে সুগম্যৰ ব্যবস্থা কৰি,

ৰাজ্য চৰকাৰে নিয়মাবলী প্ৰণয়ন কৰিব পাৰে।

নিয়োজকৰ দ্বাৰা
ব্যবস্থিত কৰা ঘৰ
ভাঙি পৰাৰ পৰিণামত
দুৰ্ঘটনা সম্পৰ্কত
নিয়োজকৰ দায়িত্ব।

^২ [১৬কা (১) যদি ধাৰা ১৫ৰ অধীনত ব্যবস্থা কৰা ঘৰ ভাঙি পৰাৰ পৰিণাম স্বৰূপে কোনো কৰ্মী বা তেওঁৰ পৰিয়ালৰ কোনো সদস্যৰ মৃত্যু হয় বা আঘাতপ্ৰাপ্ত হয় আৰু ভাঙি পৰা ঘৰটোৰ কোনো অধিভোগীৰ পক্ষে ক্ৰটি বা প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ কাৰণত হয় বুলি প্ৰত্যক্ষভাবে আৰোপণীয় নহয়, তেন্তে নিয়োজক ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ দায়ী হব।

(২) তৎসময় বলবৎ থকা কৰ্মীৰ ক্ষতিপূৰণ অধিনিয়ম, ১৯২৩ (১৯২৩ৰ ৮)ৰ ধাৰা ৪ৰ উপবন্ধসমূহ আৰু অনুসূচী ৪ সেই অধিনিয়মৰ অধীনত কোনো কৰ্মীক প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণৰ টকাৰ পৰিমাণ সম্পৰ্কে যিমান দূৰ সম্ভব হয়, উপধাৰা (১)ৰ অধীনত প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণৰ টকা নিৰূপণৰ বাবে প্ৰয়োগ হব।

আয়ুক্ত সকলৰ
নিযুক্তি।

১৬খা ৰাজ্য চৰকাৰে, চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে, উপযুক্ত বিবেচনা কৰা মতে বিহিত অৰ্থতা সম্পন্ন ইমান সংখ্যক ব্যক্তিক ধাৰা ১৬কৰ অধীনত প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণৰ টকাৰ পৰিমাণ নিৰূপণ কৰিবলৈ আয়ুক্ত ৰূপে নিযুক্ত কৰিব পাৰে আৰু এই অধিনিয়মৰ দ্বাৰা বা অধীনত যি সীমাৰ ভিতৰত তেওঁৰ ওপৰত অৰ্পিত ক্ষমতাসমূহৰ প্ৰয়োগ আৰু আৰোপিত কৃত্যসমূহ নিৰ্বাহ কৰিব তাকো পৰিভাষিত কৰিব পাৰে।

১। ১৯৬০ চনৰ ৩৪নং অধিনিয়মৰ ৫ ধাৰাৰ দ্বাৰা কিছুমান শব্দ লোপ কৰা হৈছে।

২। বাগিচা শ্ৰম (সংশোধন) অধিনিয়ম, ১৯৮১ৰ ধাৰা ৮ৰ দ্বাৰা অন্তঃস্থাপিত।

ক্ষতিপূৰণৰ বাবে
আবেদন পত্ৰ ।

১৬গা (১) ধাৰা ১৬কৰ অধীনত ক্ষতিপূৰণ প্ৰদানৰ বাবে আবেদন পত্ৰ
আয়ুক্তক দিব পাৰিব, —

- (ক) আঘাত প্ৰাপ্ত ব্যক্তিৰ দ্বাৰা ; বা
(খ) আঘাত প্ৰাপ্ত ব্যক্তিৰ দ্বাৰা যথাযথ ভাবে প্ৰাধিকৃত কোনো
অভিকৰ্তাৰ দ্বাৰা ; বা
(গ) যি ক্ষেত্ৰত আঘাত প্ৰাপ্ত ব্যক্তি অপ্ৰাপ্তবয়স্ক হয়, তেওঁৰ অভিভাবকৰ
দ্বাৰা ; বা
(ঘ) যি ক্ষেত্ৰত গৃহ পতনৰ পৰিণাম স্বৰূপে মৃতকৰ কোনো আশ্ৰিতৰ
দ্বাৰা বা এনে আশ্ৰিতৰ যথাযথ ভাবে প্ৰাধিকৃত অভিকৰ্তাৰ দ্বাৰা, বা যদিহে এনে
আশ্ৰিত অপ্ৰাপ্ত বয়স্ক হয়, তেওঁৰ অভিভাবকৰ দ্বাৰা ।

(২) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত প্ৰত্যেক আবেদন পত্ৰ বিহিত কৰা মতে এনে
প্ৰপত্ৰ হ'ব লাগিব আৰু এনে সবিশেষবোৰ থাকিব লাগিব ।

(৩) গৃহ পতনৰ পৰা ছয় মাহৰ কালৰ ভিতৰত দিয়া নহলে, এই ধাৰাৰ
অধীনত ক্ষতিপূৰণৰ বাবে কোনো আবেদন পত্ৰ গ্ৰহণ কৰা নহ'ব :

পৰন্তু যদিহে আয়ুক্ত উপৰোক্ত ছমাহৰ কালৰ ভিতৰত আবেদন পত্ৰ
দিয়াত আবেদক পৰ্যাপ্ত কাৰণৰ দ্বাৰা বাধাপ্ৰাপ্ত হৈছিল বুলি সন্দেহ হয়, তেন্তে
এই আবেদন পত্ৰ অতিৰিক্ত ছমাহ কালৰ ভিতৰত গ্ৰহণ কৰিব পাৰে ।

স্পষ্টীকৰণ — এই ধাৰাত "আশ্ৰিত" অভিব্যক্তিৰ, কমী ক্ষতিপূৰণ অধিনিয়ম, ১৯২৩
(১৯২৩ৰ ৮)ৰ ধাৰা ২ৰ খণ্ড (ঘ)ত আৰোপ কৰা অৰ্থ হ'ব ।

প্ৰক্ৰিয়া আৰু
আয়ুক্তৰ
ক্ষমতাসমূহ ।

১৬ঘ । (১) ধাৰা ১৬গৰ অধীনত আবেদন পত্ৰ প্ৰাপ্তিত আয়ুক্তই আবেদন
পত্ৰত অৰ্ন্তগত বিষয়ত তদন্ত কৰিব পাৰিব ।

(২) ধাৰা ১৬কৰ অধীনত প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণৰ টকা নিৰূপণ কৰোতে,
আয়ুক্তই এই মৰ্মে প্ৰণীত হ'ব পৰা কোনো নিয়মাবলী সাপেক্ষে, তেওঁ উপযুক্ত
বুলি ভবা মতে এনে সংক্ষিপ্ত প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰণ কৰিব ।

(৩) আয়ুক্তৰ নিম্নলিখিত বিষয়বোৰৰ সম্পৰ্কত চিভিল প্ৰক্ৰিয়া সংহিতা,
১৯০৮ (১৯০৮ৰ ৫) ৰ অধীনত কোনো বাদৰ বিচাৰ কৰোতে চিভিল ন্যায়ালয়ৰ
সকলোবোৰ ক্ষমতা থাকিব,
অৰ্থাৎ—

(ক) কোনো ব্যক্তিক চমন দিয়া আৰু হাজিৰ কৰোৱা আৰু শপতৰ
ওপৰত তেওঁক পৰীক্ষা কৰা ;

(খ) কোনো দস্তাবেজৰ আবিষ্কাৰ আৰু দাখিল কৰণ অপেক্ষা কৰা ;

(গ) শপত পত্ৰৰ ওপৰত সাক্ষ্য গ্ৰহণ কৰা ;

(ঘ) কোনো ন্যায়ালয় বা কাৰ্যালয়ৰ পৰা কোনো লোক অভিলেখ বা তাৰ প্ৰতিলিপি খোজা ;

(ঙ) সাক্ষীসমূহ বা দস্তাবেজবোৰ পৰীক্ষা কৰাৰ বাবে কমিচন প্ৰেৰণ কৰা ;

(চ) বিহিত কৰিবলগীয়া আন কোনো বিষয় ।

(৪) এই মৰ্মে প্ৰণয়ন কৰিব পৰা কোনো নিয়মাবলী সাপেক্ষে, আয়ুক্তই কোনো দাবী বা ক্ষতিপূৰণ নিৰূপণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে তদন্তটো অনুষ্ঠিত কৰোতে তেওঁক সহায় কৰিবলৈ তদন্তৰ কোনো বিষয়ৰ বিশেষ জ্ঞান বিশিষ্ট এক বা একাধিক ব্যক্তিক মনোনীত কৰিব পাৰে ।

ক্ষতিপূৰণ ইত্যাদি
প্ৰদান কৰাৰ দায়িত্ব
আয়ুক্তই বিনিশ্চয়
কৰিব ।

১৬৬। (১) ধাৰা ১৬ক ৰ অধীনত ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰিবলৈ কোনো নিয়োজকৰ দায়িত্ব সম্বন্ধে বা তাৰ ধনৰ পৰিমাণ সম্পৰ্কে বা কোন ব্যক্তিলৈ এনে ক্ষতিপূৰণ প্ৰদেয় সেই সম্পৰ্কে কোনো প্ৰশ্ন আয়ুক্তই বিনিশ্চয় কৰিব ।

(২) ক্ষতিপূৰণ মঞ্জুৰ কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা, তেওঁলৈ মঞ্জুৰ কৰা ক্ষতিপূৰণৰ ধনৰ পৰিমাণ সম্পৰ্কে বা তাৰ অভিভাজন সম্পৰ্কে আয়ুক্তৰ বিনিশ্চয়ৰ দ্বাৰা ব্যথিত কোনো ব্যক্তিয়ে আয়ুক্তই এনে ব্যক্তিলৈ আদেশটো দিয়াৰ পৰা নবৈ দিনৰ ভিতৰত গৃহৰ পতন ঘটাই স্থানৰ ওপৰত অধিকাৰিতা থকা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ওচৰত আপীল কৰিব পাৰিব :

পৰন্তু উচ্চ ন্যায়ালয়ে এনে কালৰ ভিতৰত পৰ্যাপ্ত কাৰণৰ দ্বাৰা আপীল কৰাৰ পৰা আপীলকাৰী বাধাপ্ৰাপ্ত হৈছিল বুলি সন্তুষ্ট হলে, উপৰোক্ত কালৰ অবসানৰ পিছত এনে কোনো আপীল গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব :

উপৰন্তু, এই উপধাৰাৰ একোবেই ধাৰা ১৬ক ৰ অধীনত প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণৰ ধনতকৈ অধিক ক্ষতিপূৰণ মঞ্জুৰ কৰিবলৈ উচ্চ ন্যায়ালয়ক প্ৰাধিকৃত কৰা বুলি গণ্য নকৰিব ।

(৩) উপধাৰা (২) ৰ অধীনত আপীল কৰা গোচৰ বোৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিনিশ্চয় সাপেক্ষে, উপধাৰা (১)ৰ অধীনত আয়ুক্তৰ বিনিশ্চয়েই চূড়ান্ত হব আৰু কোনো ন্যায়ালয়ে সেই বিষয়ে প্ৰশ্ন নুতুলিব ।

কিছুমান নিৰ্দিষ্ট
অধিকাৰ সম্বন্ধে
ব্যক্তি ।

১৬৮। ধাৰা ১৬কৰ অধীনত ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিবলৈ কোনো ব্যক্তিৰ অধিকাৰ তৎসময় বলবৎ থকা আন কোনো বিধিৰ অধীনত প্ৰদেয় ক্ষতিপূৰণ আদায় কৰিবলৈ এনে ব্যক্তিৰ অধিকাৰৰ ওপৰত প্ৰতিকূল প্ৰভাব নেপেলোবাকৈ হব ; কিন্তু গৃহৰ এনে পতনৰ সম্পৰ্কত একাধিক বাৰ ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিবলৈ কোনো ব্যক্তি হকদাৰ নহব ।

নিয়মাবলী প্রণয়নৰ ১৬ছা (১) ৰাজ্য চৰকাৰে চৰকাৰী ৰাজপত্ৰত অধিসূচনাৰে
 ধাৰাসমূহ ১৬কৰ
 ক্ষমতা । পৰা ১৬চলৈ (উভয়কে অন্তৰ্ভুক্ত কৰি) উপবন্ধসমূহ কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ নিয়মাবলী
 প্রণয়ন কৰিব পাৰে ।

(২) পূৰ্বোক্ত ক্ষমতাৰ ব্যাপকতাৰ ওপৰত প্ৰতিকূল প্ৰভাব
 নেপেলোবাকৈ আৰু বিশেষকৈ এনে নিয়মাবলীয়ে, -----

(i) আয়ুক্তসকলৰ অহঁতাসমূহ আৰু সেৱাৰ চৰ্ত্তাবলী ;

(ii) কি ৰীতিৰে ক্ষতিপূৰণৰ বাবে দাবী সমূহ আয়ুক্তৰ দ্বাৰা তদন্ত আৰু
 তাৰ নিৰূপণ কৰিব পাৰি ;

(iii) কি বিষয়ত কোনো ব্যক্তিক ধাৰা ১৬ঘৰ অধীনত আয়ুক্তক সহায়তা
 কৰিবলৈ মনোনীত কৰিব পাৰি আৰু এনে ব্যক্তিৰ দ্বাৰা সম্পাদিত হব পৰা
 কৃতাসমূহ ;

(iv) সাধাৰণতে আয়ুক্তৰ ওপৰত অৰ্পিত ক্ষমতাসমূহ ফলপ্ৰদ প্ৰয়োগৰ
 বাবে উপবন্ধ কৰিব পাৰে ।

আন সা-সুবিধা
 সমূহ ।

১৭। প্ৰত্যেক বাগিচাত কৰ্মী সকলক বৰষুণ আৰু শীতৰ পৰা ৰক্ষা কৰাৰ
 কাৰণে বিহিত কৰা এনে সংখ্যাৰ আৰু এনে ধৰণৰ ছাতি, কম্বল, পানী কোট বা
 তেনে ধৰণৰ আন সা-সুবিধা কিছুমান নিয়োজকক কৰ্মীসকললৈ দিবলৈ অপেক্ষা
 কৰি ৰাজ্য চৰকাৰে নিয়মাবলী প্রণয়ন কৰিব পাৰে ।

কল্যাণ পদাধিকাৰী
 সকল ।

১৮। (১) তিনিশ বা ততোধিক কৰ্মী সাধাৰণতে নিয়োজিত হোৱা প্ৰত্যেক
 বাগিচাত নিয়োজকে বিহিত কৰা এনে সংখ্যাৰ কল্যাণ পদাধিকাৰী নিয়োগ
 কৰিব ।

(২) ৰাজ্য চৰকাৰে উপধাৰা (১) ৰ অধীনত নিয়োজিত হোৱা পদাধিকাৰীৰ
 কৰ্ত্তব্য, অহঁতা আৰু সেৱা-চৰ্ত্তাবলী বিহিত কৰি দিব পাৰে ।